

Egon Enocksson
Naturvårdsverket
10648 Stockholm

Kärnavfallsrådets synpunkter på den strategiska miljöbedömningen av Polens nationella program för kärnkraft enligt Esbokonventionen

Naturvårdsverkets referens: NV-07371-11

Kärnavfallsrådet ställningstagande

Kärnavfallsrådet har granskat det nationella programmet för kärnkraft i Polen samt den strategiska miljökonsekvensbeskrivning som har lagts fram som en del av underlaget. Rådets synpunkter gäller i första hand programmets redovisning av hur använt kärnbränsle och radioaktivt avfall planeras att tas om hand. Även allmänhetens möjligheter att kunna ge synpunkter på den strategiska miljökonsekvensbeskrivningen och det nationella programmet för kärnkraft i Polen har granskats av Rådet

Rådet anser att miljökonsekvensbeskrivningen behöver kompletteras för att uppfylla de krav som ställs i protokollet om strategiska miljöbedömningar till Esbokonventionen, EG-direktiven om strategiska miljöbedömningar¹ samt i direktivet om inrättande av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall².

Ärendet

Polen har underrättat Sverige om att Polen har tagit fram ett förslag till nationellt program för kärnkraft. Till detta program har en strategisk miljökonsekvensbeskrivning tagits fram. I det nationella programmet presenteras Polens förslag till utbyggnad av kärnkraft och tänkta lokaliseringar för kärnkraft. I miljökonsekvensbeskrivningen redovisas fyra rekommenderade lokaliseringar för kärnkraftverk, varav två stycken är belägna vid Östersjökusten.

Enligt Esbokonventionen och dess protokoll kan grannländer lämna synpunkter på planer och program i andra länder som kan leda till påverkan på miljö och människor i det egna landet. Naturvårdsverket är ansvarig myndighet för detta samarbete. Polen har i enlighet med Esbokonventionen sänt den strategiska miljökonsekvensbeskrivningen, översatt till engelska, för samråd till Sverige. Sverige har nu möjlighet att lämna synpunkter på det översända materialet.

Naturvårdsverket har skickat programmet inklusive den strategiska miljökonsekvensbeskrivningen på remiss till berörda myndigheter och miljöorganisationer.

---

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan

² Rådets direktiv 2011/70/Euratom av den 19 juli 2011 om inrättande av ett gemenskapsramverk för ansvarsfull och säker hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall

Kärnavfallsrådet har getts möjligheter att lämna synpunkter på programmet och miljökonsekvensbeskrivningen.

Naturvårdsverket kommer att sammanställa remissynpunkterna och skicka över dessa till Polen.

Utgångspunkter för Kärnavfallsrådets ställningstagande

Kärnavfallsrådet har följande synpunkter på programmet och den framlagda miljökonsekvensbeskrivningen:

Beskrivningen av utvecklingen i andra europeiska länder

Beskrivningen som ges av utvecklingen av kärnkraft i andra europeiska återspeglar inte den utveckling som har ägt rum i Europa under 2011 som följd av kärnkraftsolyckan i Fukushima. Exempel på detta är Tysklands beslut att avveckla kärnkraft som innebär att alla kärnkraftreaktorer ska vara stängda till 2022 och Italiens beslut efter olyckan att stoppa all pågående projektering av planerade kärnkraftverk till mars 2012.

Referensen till utvecklingen i Sverige bör förtydligas så att framkommer att ändringarna i kärntekniklagen i juni 2010 visserligen möjliggör att för en aktör på energimarknaden att kunna ersätta befintliga kärnkraftreaktorer med nya. En förutsättning för tillstånd till en ny reaktor är att den nya reaktorn ersätter en befintlig kärnkraftsreaktor i drift och att den nya reaktorn uppförs på någon de platser där de nuvarande 10 reaktorerna finns. En befintlig reaktor måste vara permanent avstängd, senast vid den tidpunkt då den nya kärnkraftsreaktorn tas i kommersiell drift. Reglerna har utformats så att antalet kärnkraftsreaktorer i kommersiell drift i landet inte kommer att kunna bli fler än tio.

Hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall

Enligt det nationella programmet för kärnkraft pågår det i Polen en utredning om hur radioaktivt avfall och använt kärnbränsle ska hanteras och slutföras i framtiden. Av programmet framgår det att Polen inte avser att påbörja arbetet med att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle förrän runt 2050. Intill dess ska det använda kärnbränslet förvaras i vattenbassänger vid kärnkraftsanläggningen.

Till skillnad från uppförande och drift av kärnkraftsreaktorer, där säkerhetsarbetet utgår från beprövade metoder och komponenter samt internationellt godtagbara kriterier för bästa möjliga teknik, finns det ännu inte i världen något slutförvar för använt kärnbränsle.

I Sverige har en process just påbörjat för att pröva en ansökan om att uppföra ett geologiskt slutförvar för använt kärnbränsle. Om ansökan godtas kan det bli den första anläggningen i sitt slag i världen. På andra ställen i världen har det visats sig vara svårt att finna en plats och en metod lämplig för ett slutförvar. USA har avbrutit sina arbeten med ett slutförvar i Yucca Mountain. I Tyskland pågår efter många år fortfarande diskussioner om hur det högaktiva radioaktiva avfallet slutligen ska tas om hand.

Kärnbränsleavfall har sådana egenskaper att det innebär mycket stora risker för människors hälsa och miljön om det inte oskadliggörs eller hålls avskilt från ekosystemen under upp till hundra tusen år. För närvarande synes den enda möjligheten vara att deponera avfallet på sådant sätt att det inte kommer i kontakt med de ekologiska systemen. Som vid all annan miljöfarlig verksamhet är det verksamhetsutövaren, som skall visa att det avfall som uppkommer i verksamheten kan tas om hand på ett acceptabelt sätt samt vilka åtgärder som kan vidtas för att minska avfallsmängden eller förändra avfallets egenskaper mot ett mindre farligt avfall.

Enligt Euratoms avfallsdirektiv ska medlemsstaterna säkerställa att det nationella ramverket innehåller krav på att tillståndshavare tillhandahåller och upprätthåller tillräckliga ekonomiska

och personella resurser för att kunna uppfylla sina skyldigheter med hänsyn till säkerheten vid hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktiv avfall (Art 7, Art 9). Hur detta krav uppfylls framkommer inte i den framlagda miljökonsekvensbeskrivningen. Enligt avfallsdirektivet (Art 5, 1.f) bör ansvarsfördelningen för de organ som är berörda av de olika leden i hanteringen av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall vara tydlig. Hur denna ansvarsfördelning ser ut i Polen framkommer inte tydligt i konsekvensbeskrivningen.

Kärnavfallsrådet bedömer att den strategiska miljöbeskrivningen av Polens program för utbyggnad av kärnkraft behöver kompletteras med ett förslag till hur avfall och använt bränsle från reaktorerna kommer att hanteras. Detta gäller både hantering av driftsavfall, rivningsavfall från avveckling och slutförvaring av använt kärnbränsle samt ansvarsfördelningen under de olika leden i hanteringen.

Enligt Kärnavfallsrådet mening bör frågan om slutförvaringen av använt kärnbränsle hanteras så snart som möjligt inte anstå till senare delen av detta sekel.

Samråd och allmänhetens deltagande

Kärnavfallsrådet anser att transparens och öppenhet är av ytterst vikt i beslutsprocessen gällande hantering av kärnkraft och kärnavfall. Enligt EG-direktiv 2001/42/EC om bedömning av vissa planers och program miljöpåverkan ska utkast till planer och program göras tillgängliga så att allmänheten för möjlighet att yttra sig.

Det är dessutom fastställt i protokollet till Esbo-konventionen, "Protocol on Strategic Environmental Assessment on Environmental Impact Assessment in a transboundary context", artikel 6 om fastställande av informationens omfattning att *varje part skall i lämplig utsträckning sträva efter att ge den berörda allmänhetens tillfälle att delta vid fastställandet av vilka relevanta uppgifter en miljörapport skall innehålla*. I artikel 8 av protokollet om allmänhetens deltagande framkommer det att *varje part skall se till att allmänheten i ett tidigt och lämpligt skede, när alla alternativ fortfarande är möjliga, får tillfällen att delta på ett meningsfullt sätt i den strategiska miljöbedömningen av planer och program och får tillfälle att framföra sina synpunkter på utkastet till plan eller program och miljörapporten inom en rimlig tidsfrist*.

I de framlagda dokumenten framkommer inte vilka möjligheter allmänheten har givits att lämna synpunkter i samband med framtagandet av det nationella programmet eller den strategiska miljöbedömningen. Det framgår heller inte vilka planer som finns för samråd och konsultationer i senare skeden. Kärnavfallsrådet anser att för att uppfylla EG-direktivet 2001/42/EG och protokollet till Esbokonventionen bör denna information finnas i de översända dokumenten.

Beredning av ärendet

Beslut i detta ärende har fattats av Kärnavfallsrådets ordförande Torsten Carlsson. Ärendet har beretts av kanslichefen Holmfridur Bjarnadottir, sekreteraren Peter Andersson och sakkunnige Ingvar Persson.

Torsten Carlsson

Holmfridur Bjarnadottir